DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT COMUN, UNIFORM SAU UNIFICAT – ARMONIZAREA SOLUȚIILOR

Violeta COJOCARU,
doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

Odată cu revoluția tehnico-ştiințifică, apariția unor noi mijloace de comunicare şi întărirea circulației capitalurilor, mărfurilor, serviciilor şi a forței de muncă, tot mai insistent apare problema determinării statutului persoanelor străine în ordinea națională, în acelaşi timp şi situația lor procesuală. În privința persoanelor, criteriul valabil este naționalitatea, dar unele instrumente de drept derivate conferă drepturi membrilor familiilor lucrătorilor, chiar dacă cei din urmă nu au naționalitatea unui stat terț.[1]

Limitându-ne la libera circulație a mărfurilor şi a serviciilor, observăm că originea acestora şi legătura stabilită cu un alt stat membru este condiția impusă pentru circulație în spațiul comun. Aceasta implică nu doar faptul că originea bunului sau serviciului va fi verificată, dar şi că condițiile juridice în care bunul va fi produs şi plasat pe piață sau potrivit cărora serviciile pot fi legal procurate vor fi verificate. Cu privire la mărfuri, a doua frază din at.36 al Tratatului CEE precizează că măsurile de control adoptate de către statele importatoare nu pot „*constitui nici un mijloc de discriminare arbitrară, nici o restricție ascunsă în comerțul dintre statele membre*".

Trei căi au fost urmate de către Comisie pentru a favoriza libera circulație a mărfurilor şi serviciilor datorită armonizării condițiilor juridice evocate mai sus.

De la bun început, autoritățile comunitare au elaborat numeroase instrumente în scopul de a unifica condițiile pentru fabricarea unui produs şi plasarea acestuia pe piață, precum şi calificarea cerută pentru procurarea unei prestații de servicii. Este vorba despre un proces lung şi anevoios.

Cât timp armonizarea prin intermediul primei căi nu s-a produs, statele îşi conservă dreptul de a supune anumitor condiții importul mărfurilor ce provin dintr-un alt stat membru sau puse în libera circulație în acel stat. Articolul 36 al Tratatului CEE conține o listă de motive pentru care un stat membru poate supune în mod legal propriului control mărfurile originare dintr-un alt stat membru, iar Curtea de Justiție a Comunităților Europene (CICE) nu a estimat că această listă este limitativă.

În speța *Cassis de Dijon*, CJCE a enunțat o regulă dublă. Dintr-un punct de vedere, în cazul absenței unei reguli comunitare cu privire la producerea şi comercializarea băuturilor alcoolice, statul importator poate fixa condițiile, pentru a satisface exigențele imperative ce țin de: eficacitatea controlului fiscal, protecția sănătății publice, corectitudinea tranzacțiilor comerciale şi protecția consumatorilor.[2]

Pe de altă parte, CJCE limitează legislația unilaterală a statului importator prin:

– exigența unilaterală cu privire la conținutul minim de alcool al unei băuturi impusă de un stat membru pentru comercializarea acesteia, ce constituie un obstacol incompatibil cu dispozițiile atr.30 al Tratatului CEE;

– prin urmare, nu există nici un motiv valabil ca băuturile alcoolice legal produse şi comercializate într-un stat membru să nu fie introduse în comerț în celelalte state membre...[3]

Curtea de Justiție a Comunităților Europene a aplicat divers jurisprudența *Cassis de Dijon*, incluzând în categoria intereselor legitime, în afară de protecția consumatorilor[4], deja vizată prin hotărârea din 20 februarie 1979, şi protecția mediului înconjurător.[5]

În termenii speței *Cassis de Dijon* „*...băuturile alcoolice legal produse şi comercializate într-un stat membru să fie introduse în comerț în celelalte state membre...*" a fost deschisă calea pentru Rezoluția Consiliului din 7 mai 1985 în materie de armonizare tehnică şi de standardizare.[6]

Unul dintre principiile pentru o politică europeană în materie de standardizare constă în angajamentul statelor membre de a veghea asupra asigurării recunoaşterii reciproce a rezultatelor testelor şi instituțiilor, elaborării regulilor uniforme cu privire la funcționarea organismelor de certificare.[7]

Potrivit „*controlului exercitat de țara de origine*"[8], un produs admis pentru circuitul liber în Piața comună presupune verificarea originii produsului conformității regulilor țării de origine şi respectul de către aceasta a regulilor generale impuse de dreptul comunitar.

Două serii de Directive de coordonare – unele cu referire la asigurarea directă a vieții[9], altele la o altă asigurare decât cea a vieții[10], conțin reguli aplicabile conflictelor de legi. Scopul vizat este de a proteja consumatorii în cazul încheierii unui contract de adeziune. Regula pusă în aplicare prevede aplicarea imperativă a legii locului încheierii contractului de asigurare[11]

şi a legii ţării unde este situat riscul, în cazul în care coincide cu ţara de reşedinţă a celui asigurat.[12]

Deci, legea autonomiei de voinţă a părţilor este, în principiu, îndepărtată; totuşi, legea astfel desemnată nu interzice alegerea de către părţile contractului a legii aplicabile. În statele unde este în vigoare Convenţia de la Roma din 19 iunie 1980 asupra legii aplicabile obligaţiilor contractuale, art.5 al acestei Convenţii limitează aplicarea *lex voluntatis* în contractele încheiate cu consumatorii. Pentru a concilia normele imperative ale directivelor cu dispoziţiile Convenţiei de la Roma, directivele permit alegerea legii aplicabile când este autorizată de legea desemnată în mod imperativ. Considerăm că este vorba de o retrimitere operată prin intermediul directivelor.

Note:

[1] Regulamentul 1612/68 din 15 octombrie 1968 privind libera circulaţie a lucrătorilor Comunităţii // JOCE, L 257/5. Regulamentul 1251/70 din 15 octombrie 1968 privind drepturile lucrătorilor // JOCE, L 142/24.

[2] CJCE, 20 febr. 1979, af. 120/78, *Rewe-Zentral AG c. Bundesmonopolverwaltung fur Branntwein*, Rec., 1979, p.662

[3] *Ibidem.* p.664.

[4] CJCE, 10 iulie 1980, af. 152/78, *Commission des Communautés européennes c. République française* („Publicité des boissons alcooliques"), Rec. 1980, p.2299; CJCE, 17 iunie 1981, af. 113/80, *Commission c. Irlande*, Rec., 1981, p.1625; CJCE, 10 nov. 1982, af. 261/81, *Walter Rau Lebensmittelwerke c. De Smedt PvbA*, Rec., 1982, p.3961.

[5] CJCE, 7 febr. 1985, af. 240/83*, Procureur de la République c. Association de défence des bruleurs d'huiles usagées*, Rec., 1985, p.531; CJCE, 20 sept. 1988, af. 302/86, *Commission des Communautés européennes c. Royaume de Danemark*, Rec., 1988, p.4607.

[6] JOCE, C 136/1, 4 iunie 1985.

[7] Anexa I, „Concluzii privind standardizarea", aprobată de Consiliu la 16 iulie 1984, JOCE, 4 iunie 1985, C 136/2. *A se vedea* şi principiile din Anexa II, „Orientări relative la o nouă apropiere în materie de armonizare a standardelor".

[8] Directiva II (89/646/CEE) a Consiliului din 15 decembrie 1989 vizând coordonarea dispoziţiilor legislative, reglementare şi administrative privind accesul la activităţile societăţilor de credit şi funcţionarea acestora, modificând Directiva 77/780/CEE, JOCE, 30 decembrie 1989, L 386/1.

[9] Directiva II (90/619/CEE) a Consiliului din 8 noiembrie 1990 vizând coordonarea dispoziţiilor legislative, reglementare şi administrative privind asigurarea directă a vieţii, fixând dispoziţii destinate a facilita exerciţiul efectiv al liberei prestaţii de servicii, modificând Directiva 79/267/CEE, JOCE, 29 noiembrie 1990, L 350/90; Directiva III (92/96) a Consiliului din 10 noiembrie 1992 vizând coordonarea dispoziţiilor legislative, reglementare şi administrative privind asigurarea directă a vieţii, modificând Directiva 79/267/CEE şi 90/619/CEE, JOCE, 9 decembrie 1992, L 360/1.

[10] Directiva II (88/357/CEE) vizând coordonarea dispoziţiilor legislative, reglementare şi administrative privind o altă asigurare, decât cea a vieţii, fixând dispoziţii destinate a facilita exerciţiul efectiv al liberei prestaţii de servicii, modificând Directiva 73/269/CEE, JOCE, 4 iulie 1988, L 172/1.

Directiva (92/49CEE) a Consiliului din 18 iunie 1992 vizând coordonarea dispoziţiilor legislative, reglementare şi administrative privind o altă asigurare, decât cea a vieţii, modificând Directiva 73/239/CEE şi 88/357/CEE, JOCE, 11 august 1992, L 238/1.

[11] Directiva II (90/619/CEE) a Consiliului din 8 noiembrie 1990, art.4.

[12] Directiva II (88/357/CEE), art.7, §1, a).